

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1 pesseta trimestre
Fora	1'25 id. id.
Estranger	1'50 id. id.
Un número 10 céntims	

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
SABATERIA-VELLA 2-1."

ANUNCIOS Y COMUNICATS
Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que s' remetin á la Redacció, se 'n donará compte en lo Setmanari

Any 3.º

Diumenge 23 de Febrer de 1896

BIBLIOTECA PUBLICA
GIRONA

Núm. 97

SECCIÓ GENERAL

Á N' EN CLARIN

Ab prou ganas que 'n teniam fins avuy no hem pogut destinar una estona á parlar del article d' en Clarin.

La conducta d' aquest ab las lletres catalanas sempre ha estat la mateixa; no hi hauria, donchs, motiu pera estrenyarsen ara. Que en Clarin prefereixi la literatura francesa á la catalana; que bona part dels literaris catalans se descuydin de la de Castella, tant se val; cada hú es senyor de las sevas preferencias y á ningú n' ha de donar compte. La falta d' en Clarin no es l' ignorar la llengua catalana y no poguer judicar los llibres artístichs escrits en dita llengua, es parlar ab lo nom d' espanyola, exclusivament de la literatura castellana, es fer també en lo seu art la mateixa confusió de lo espanyol y lo castellá que s' ha fet ab l' idioma, ab lo dret, ab lo caracter nacional, ab la historia, ab tot. Al menos, ja que á Espanya es com si no hi fossim, perque la nostra no s' hi compta per res, ni s' te per espanyol, no s' enfadessen tant quan nosaltres distingim entre Espanya y Catalunya, aplicant lo mot Espanya en lo sentit mateix que la gent d' enllá del Ebro, aixó es, com á sinónim de Castella. Tinga ben present, que si ab semblants distincions s' hi toca cap violon, no es pas certament lo regional, com en Clarin afirma, sino l' violon nacional que en Clarin demostra saber tocar com lo més expert y probat de sos compatricis.

Y no es estrany. Que si lo Clarin literat atrau ab sos análisis fondíssims del esperit, encisa en sos cuentos, delecta ab la finura de son estil, y lo Clarin crítich es sempre d' un valer indiscutible, lo que es lo Clarin filòsoph y polítich y sobre tot filòsoph polítich, francament no resulta. Nos ne convencérem anys enrera quan l' Yxart proposava empendre una enérgica creubada contra la podridura parlamentaria. A la veu ardidada y franca plena de set de radicals reformas hi contestá l' castelari de sempre, l' admirador del Verb reinfat y buyt de la democracia. Pera en Clarin los mals d' Espanya tenian una cura facilíssima, tot se reduhia á traure del cim de la política á n' en Cánovas y en Sagasta per posarhi en Castelar. Las plagas que s' han de combatre no son lo parlamentarisme ab sa viciosa constitució, lo exagerat individualisme de las lleys, lo convencionalisme que impera en totas las esferas del govern, sino en Martinez Campos, en Cánovas, en Pidal... Posantsé á la mateixa altura que 'ls fabricants d' ecos polítichs de la premsa *populachera* ó que 'ls polítichs de taula de café, cercava la font de totas las calamitats públicas d' Espanya en los homes que governan, en lloch de treballar en las causas reals superiors á las més ó menos voluntarias determinacions dels individus, en los vicis interns del sistema, en los defectes del instrument de que s' serveixen.

Y aixis ha procedit sempre; áliga en literatura, en política s' ha arrosegat pel lloch de las bregas de banderia posant son talent al servey de la política mendada de partit.

Sabém de sobras que personas eminentíssimas en un ram poden ésser y son ordinariament en altres vulgo tan vulgo com la que més ho sia, y per aixó 'ns hauriam guardat prou de fernhi cap retret, si en Clarin no hagués donat lo prestigi del seu nom á quatre vulgaritats de las més usuals y corrents contra l' regionalisme.

En tot lo que diu del regionalisme, en Clarin no es en Clarin sino un castellá del raig, un de tants de la turba anónima que parla de fanatismes, d' esperit de campanar, de salts andarrera, de retrocessos, d' exclusivismes, de provincialisme, d' interessos superiors, de separatisme, etc. Ab tanta forsa s' deixa dur per

las preocupacions del *mon castellá* que, ell, l' esperit rebelt sempre á punt d' enderrocar ídols y destronar autoritats, lo terror d' académichs y academias, aixeca un altar al més fals, més convencional y més académich de tots: á la oficialitat de la llengua, y se indigna contra 'ls que no s' blincan devant d' ella, contra 'ls que s' atreveixen á atacarla. Y sobre tot lo subleva que hagi succehit aixó quan Barcelona «despide con entusiasmo loco á los soldados que van á defender la integridad de la patria española.»

Al llegir eixas ratllas recordarem la rialleta suau y burlona del Yxart devant de las cerimonias oficials, la sátira finíssima que tenia sempre á punt pera ridiculisar aqueixas frases fetas del mon oficial, infladas y mentideras veritables *clichés* que en Clarin accepta com podria ferho l' més ignoscent redactor d' un setmanari de poblet. En Clarin encara creu ab entusiasmes d' ordenansa y ab la expontaneitat de despedidas teatrals representadas ab soroll de platerets y la ajuda de comparsas. O be no ha sentit may lo ritme acompasat y monótono dels aplausos de ceremonial ó á la seva terra tenen un só ben diferent que á la nostra terra. Lo que es aquí l' entusiasme oficial fa venir esgarrifansas de fredor, fa sentir lo buyt del entusiasme verader, d' aquell que reinfia la venas y fa corre la sanch y desboca l' cor y encen tota l' anima. Aquest no l' busqui may allá hont lluheixen los galons del Estat, pero menos en embarchs de tropas, que van per forsa á defensar una integritat que res se 'ls ne dona y que han posat en perill las imprudencias y la conducta dels que 'ls hi envian y s' quedan. Allá hi trobará llágrimas dels que se 'n van y dels que restan, y respecte silencios y compassiu dels que s' ho miran.

Fassi tantas protestas de respecte per lo nostre com vulgui. Las cortesias purament fexternas son floretas secas que contrastan ab la intensitat del to despreciatiu que emplea quan parla de la llengua catalana y d' institucions tan estimadas de nosaltres com los Jochs Florals. Es mal vell de gayre be tots los pobles considerar tot lo seu com lo millor, pero rebaixar á grats-cient lo dels altres fa molt castellá, fa membre d' un poble que s' ha divertit sempre befant y rebaixant tot lo mes sagrat de las demás terras, que quan no pot riueres de la miseria de sas clases burocráticas passeja per las taulas de sos teatres á gallegos, asturians y catalans fent de payassos, d' un poble tan *caballer* y tan cortés que insulta quan alaba y ofén quan acaricia.

Si l' propósit d' en Clarin era agrairh la deferencia dels literats catalans y escusarse de no parlar de las sevas obras, quina necessitat tenia de parlar ab ayre tan despreciatiu de la llengua catalana y de retreure si en certa manera es llengua y en certa manera dialecte? Pero fins admetent que no pogués deixar de banda eixa cuestió, desde l' moment que 'ls filòlechs no la han resolta y que hi han rahons poderosíssimas en favor de nostra llengua, perquè s' decantá per la opinio que mes ofenia nostra dignitat de catalans, si no es per l' insoportable orgull castellá y sa instintiva prevenció contra tot lo nostre? Hi ha moltes maneres diferentas de dir una mateixa cosa, y en Clarin ab lo seu tó y á la seva manera no ha sapigut estarse de cridarnos: *Hablad en cristiano*, lo crit brutal ab que fa sigles la superbia del poble dominant humilla á las nacionalitats vensudas.

Aqueix menyspreu per lo nostre seria disculpable si Castellá fos lo centre de una civilisació superior, una llar de cultura, una font de avensaments tan abundosa, tan viva y tan pura com ho fou Grecia; allavors podria perdonsarsels que tinguessen per bárbaros als demás; pero mentres sia la civilisació castellana una civilisació de cuartel y d' oficina, mentres tot lo aprofitable y nou y bo li vinga de fora, de més enllá dels Pirineus, no se 'n dongui de menos de deturarse á Catalunya, recordi que 'ls Pirineus los tenim més á la vora, y que 'ls progresos lo saben bé l' camí de Catalunya y ja hi están avesats á arribar á Espanya despres de fer estada á Barcelona. Cosas trobaria entre

nosaltres ab las quals á la seva terra encara no hi somian; hi veuria quelcóm de nou, d' original; hi sentiria com las remors sordas y llunyanas d' una renovació total que aquí s' espera y s' desitja y s' treballa, y que á la Espanya de 'n Clarin no s' compendria.

Aqueix jovent catalá, á qui en Clarin insulta, treballa per una idea, quan tothom se mou per interessos, quan lo escepticisme, la indiferencia, la falta de aspiracions y sentiments no egoistas contituheix la més fonda y general de totas las malalties. Uns escorcollan arxius cercanhi los fets de nostra vida passada, altres regiran bibliotecas per trobari las vellas mostrars del pensament catalá: n' hi ha que lluytan per sorprendre los més amagats secrets de la generació de la emoció estética, n' hi ha que treballan en esbrinar los problemas sempre vells y sempre nou de la justicia, y en tots sos treballs no tenen altre preocupació que la de completar la regeneració de la seva terra. Tant es aixis que s' alegran com d' un triomf propi de la aparició d' un volum de poesias que revela una nova personalitat literaria, de la gramática que amonstra un talent filológich que s' madura de la opera que consagra la inspiració d' un músich novell, de la estatua que du la marca d' un nou artista genial.

Per altra part aqueix jovent no reconeix á n' en Clarin per superior jerárquich; se sent pertanyer á una unitat social diferenta, á una altre cultura. Lo mon de de-bó, la societat real y viventa no s' divideix per provincias ni per districtes sino per pobles; allá hont s' acaba la llengua y l' esperit castellá acaba un poble, fineix Castella, y, digan lo que vulgan los decrets dels homes, allá hont se parla catalá y s' pensa y sent á la catalana allá es Catalunya, tant si ha passan fronteras d' Estat com ratllas de provincia. Castella te una civilisació, una llengua, una literatura propias; en aqueixa literatura en Clarin es un de tants caciques máxims, un dels que están al cim; á cada ciutat de la seva terra hi ha collas d' aficionats que imitan y segueixen las maneras dels quefes, núcleos secundaris que van aixiquintse fins arribar al poblet en que aqueixa jerarquia s' acaba en la tenda de barber ó la botiga del sastre. Si algun d' aqueixos grups inferiors y subordinats se li subleva, allavors, per més que la literature no es com la política, no importa, fassi com en Cánovas ab los seus dependents de provincias, tréguils la representació, excomuniuils, parli tant com vulgui d' esperit de campanar y de caciquisme provincial; no li estaré gayre bé, pero al ménos no sortirá de la seva jurisdicció per ficarse en la dels altres.

A la nació catalana en política encara tenim *pontifices* forasters, pero en tot lo demás la autonomia es completa: nostres literats no voltan ni imitan á ne 'n Campoamor ó en Nuñez de Arce, ni nostres crítichs en Clarin, ni nostres juristas en Salmeron ó en Giner de los Rios, ni nostres arquitectes als académichs de S. Fernando, ni nostres esculptors sabrian á qui copiar de Castella, ni nostres industrials que apendre dels de fora; lo centre de nostra vida artística, científica, económica, literaria no es Madrid com ho es respecte de Albacete ó de Leon, de Cuenca ó de Don Benito; lo centre de nostra cultura es catalá, radica dintre de Catalunya, y si entre nosaltres s' estilessin caciques máxims, com á la terra d' en Clarin, ne serian las nostras eminencias, y no pas las que com en Clarin ignoran la nostra llengua y més que ignorarla no la senten.

Parlar de provincialisme tractant del renaixement catalá, es cloure 'ls ulls á la evidencia ó duls tapats per la passió; no 'ns sentim los uns als altres, y no 'ns sentim perque en las entranyas dels dos pobles hi palpitan *ánimas* diferentas y oposadas. Las provincias en la vida de las societats res signifcan, son trama de la xarxa administrativa, son agrupacions arbitrarias de la burocracia que explota la casa pública fetas á posta per facilitar la explotació; divideixen la capa d' escuma que va per sobre, son pinturas sobre un cos viu

que no passen de la epidermis. Res de provincialisme tractant-se de la nostra causa. La nacionalitat catalana es un organisme social complet y autònom, per sobre del qual, en l'ordre de la naturalesa, no s'aixeca més que la societat total dels pobles. No 'ns movem per esperit de província, perquè las provincies d'esperit no 'n tenen, sino per esperit de poblè per impulsos de rassa; no *aspirem* a ser diferents, *ho som*, y perquè ho som treballém en sentit diferent del que voldrien los espanyols castellans que també perquè son diferents de nosaltres van per diferents indresseras.

De que aixó sia anar endarrera ja no més ne parlan los que están interessats en perpetuar la dominació castellana. Apurat se veuria en Clarin si li feyan demostrar. Per los senyals que dona—alló de la vida troglodítica, del clan y de la tribu—se veu que en aquest punt está lluny d'oscar.

Tan lluny com quan parla del dialecte català. Nos sembla que ab aixó del dielecte li ha passat lo que succehí a un company nostre, entusiasta de tot l'alemany y galófono exaltat. Llegí un dia que 'l francès era 'l dialecte de París y la regió anomenada Isla de Fransa, y ja no 'n volgué saber d'altra; en sas filípicas contra la cultura francesa ja may mes va descuidarse de ferhi entrar lo de que 'l francès era un dialecte y que ho confessava un linguista tan eminent com en Littré.

Y efectivament, en Littré ho diu, pero diu també altres cosas que nostre amich se descuydá de llegir. Si hagués seguit alló del dret romá: no pot aplicarse bé una llei sense llegirla tota sencera, hauria entès en quin sentit y ab quina extensió s'empleava la paraula dialecte y s'hauria enterat de que 'l francès es dialecte en lo mateix sentit en que ho es 'l italiá, 'l alemany, lo rus y... 'l català, mes no en cap altre.

Mes no 's creguín en Clarin que ab aixó tractem de refugir la discussió científica. Lo que es en aquesta cuestió no 'ns fa por discutir ab en Clarin ni ab la colla de «antropólogos, sociólogos y filólogos» que, segons en Clarin, tan de fresch l'han tractada. Tenim entés que en las cuestiones científicas la balansa 's decanta pel pes de las rahons y no pel pes de las autoritats, per pesantas que sian; díguins ahont hant determinat la veritable significació de las paraulas llengua y dialecte, ahont han establert que 'l català sia dialecte en lo sentit ab que ho pren en Clarin, y sobre tot ab quins arguments han fundat las sevas conclusions, y ab tot lo respecte que las autoritats se mereixen examinarém lo valor de las sevas teorías.

ENRICH PRAT DE LA RIBA

CRÓNICA

EXTRANGER

Los refugiats á Zeitun qual número arriba á 12000, estan en un estat que fa llástima. Are comensan á tot arreu tornar á sos respectius pobles baix la protecció dels consuls extrangers.

—Per la tercera ó quarta vegada, desde que 'ls japonesos ocupan la Corea, acaba d'esclatar una crisis ministerial á Seoul. Sabut es com se verifican las crisis ministerials de aquest país. Hi ha desordres, los ministres son agafats y degollats pel poble, qui totseguit nombra sos successors. Pero aquesta vegada no s'ha restablert la calma tan depressa com las altres.

Després de la execució sumaria dels ministres, la situació ha quedat sent amensadora y aixis es que 'l comandant del barco rus estacionat á Chemulpo ha cregut haver d'enviar un centenar d'homes á Seoul y 'l govern anglés ha donat la ordre de que desembarqués un destacament de tropas sevas pera assegurar la protecció dels súbdits inglesos.

Ab tot y la gravetat de la situació no es probable que hi haja complicacions internacionals. En efecte, per més que 's diga totas las potencias europeas semblan decididas á respectar la independència y la autonomia de la Corea.

Tot lo més que hi ha es que Russia, á qui s'acusa de volerse anexionar la península coreana, ha manifestat lo desitj d'adquirir d'una manera amistosa en la costa del Océa Pacífich un port que estiga obert á la navegació durant tot l'any. Lo mateix govern anglés ha reconegut que en aixó no hi ha cap pretensió exagerada.

Las darreras noticias de Russia son de que son govern no declará formalment son protectorat sobre Corea.

Hi ha, á pesar d'aixó, un punt negre, y es la actitud del Japó,

Aquesta nació está ressentida d'haverse vist obligada á abandonar las conquistas que li procuraron sas victorias. Molts japonesos voldrien, al ménos, conservar la Corea. Per aquest motiu es que será difícil la evacuació de la Corea de part de las tropas japonesas.

ESpanya

Las noticias que de Cuba se van rebén y la disolució de las Corts es de lo únich que se parla aquestos dias. De lo primer duas noticias de sensació se han publicat: la mort d'en Maceo y haber sigut ferit en Máximo Gomez. Com ja ens temíam sembla que ha resultat aixó un canard essent censurat per lo ministre de la Guerra l'afany de la premsa noticiera de adelantar noticias sense preocuparse de quants graus pugan tenir de veracitat, lo grant tant sols ab aixó posarse en ridicul ella mateixa.

La questió important per los polítichs es la disolució de las Corts. Tots, canovistas y sagastins, están esperensats. Los primers si be diuhen que 'n Cánovas no te resolució formada encara per si ha de publicar prompte lo decret de disolució dat l'estat de Cuba que faria difícil allí las eleccions y en alguns punts impossible, si be que diuhen que obtindrà el decret sempre que vulgui. Lo que te resolt ja es no gobernar ab las Corts actuals. Per la seva part los sagastins animats per las declaracions fetas per en Sagasta en el acte de regalarli la planxa venen dihent que 'n Cánovas no se atreueix á demanarlo. Lo mes segur es que tan si se disolen las Corts y continúa en Cánovas, com si no se disolan y puja en Sagasta anirém del mateix modo.

Noticies

Oficials

AJUNTAMENT—Sessió del dia 17 Febrer.—Va celebrarse baix la presidencia de don Hortensi Bajandas, alcalde accidental, y ab assistencia de 13 regidors, prenguentse després de aprobada y firmada l'acte de la sessió anterior, los següents acorts:

Anunciar un concurs pera 'l dia 23 del corrent á las 11 del matí pera adquirir robas per els pressos.

Concedir permís d'obras á don Antoni Piferrer.

Construir per administració las aceras de la carretera de Santa Eugenia.

Autorissar á la Comissió de Foment pera la compra de una bomba per els jardins de la Devesa y 130 acacias.

Destinar una part de la Devesa pera criadero d'arbres.

Acaba de publicarse 'l volum dels treballs de l'Assamblea Catalanista de Reus. Conté discursos dels senyors Permanyer, Guimerá, Domenech, Riera y Bertrán, Coroleu, Aulestia, Alsina, Gallissá, Durán y Ventura, Tomasino, Font de Rubinat, Viguer, Sagner y Olivet y altres.

—Los sermons cuaresmals en la Excolegiata de San Feliu corren com l'any passat á cárrech del Rnd. P. Maresma de la Companyia de Jesús, y los de la Sta. Iglesia Catedral han sigut confiats al Rnd. don Pere Lleal de la Casa-missió de Banyolas. De pas hem de consignar que los sermons á la Catedral se fan en catalá á excepció dels diumenges y lo del dimecres de sendra que fou en castellá. No comprenén perquè aquesta distinció. Los de la iglesia de San Feliu com los demás anys se fan en catalá.

—S'ha publicat una nova edició de la comedia d'en Joseph Feliu y Codina *Lo mas perdut* estrenada en 1881.

—Ha sigut nomenat magistrat de nostra Audiencia provincial y ha prés ja possessió de son cárrech don Octavio Culla y Serra, pare de nostres amichs don Manel y don Eduardo.

—Han tingut lloch varias reñions á Sant Feliu de Guixols en que s'ha aprobat un projecte de la «Companyia Peninsular de Teléfonos» pera instalar una linea entre aquella vila y Palamós, La Bisbal y demás poblacions que 's trobin dintre del radi d'exploració.

—Han caygut quatre gotas y els carrers de la Ciutat se han posat pot menos que intransitables. Se veu que ab aixó de traure el fanch las brigadas segueixent ab mateix sistema que per escombrar que ho fan á mitjas y devegades ni aixó tant sols.

—Diuhen de Ciudad-Real, que estant un pagés cavant ceps en un oliverar, prop de Fernancaballero, se trobá una olla que hi havia varias monedas d'or de quatre duros ab lo busto de Carles III del any 1785, y monedas de plata de 20 rals ab lo busto dels Reys Católics del any 1459.

Per mes que no se sap de fixo la cantitat trobada, se calcula en uns 8.000 duros.

—Durant 30 dins á contar del dia 19 poden presentarse las sollicituts dels que aspirin al cárrech de contador de fondos provincials, puguen acompanyar tots los documents que creguin convenientes.

—Ha recaygut de nou en sa malaltia lo senyor alcalde don Joaquín d'Espona continuant encare fent llit. Li desitjem una prompte y rápida millora.

—En un de sos últims números lo *Bulleti Oficial* publica una circular de l'Administració d'Hisenda concedint 15 dias de temps als alcaldes pera que remetin la rectificació del padró de la contribució industrial en la quina deurán anotarse totes las altas y baixas aprobadas desde principi de l'any anterior hasta la fetxa de la rectificació.

—Fa alguns dias se troba malalt nostre estimat company de redacció don Joseph Loperena y Romá. Desitjem á nostre amich un eficás restabliment.

—FIRAS Y FESTAS—Firas. Dia 23 Tortellá, 24 Crespiá, 25 Sta. Coloma de Farnés.—Dia 1 de Mars, Bascara y Salas.

Festas—No n'hi ha cap en la vinent setmana.

—J. LLINÁS Y C.^a—BANQUERS.—*Ciudadans*, 16.—Compran ab benefici cupons d'Exterior, Cubas y altres. Compran y venen valores al comptat. Reben ordres de Bolsa. Obran comptes corrents ab interés.

—CAXA D'ESTALVIS DE GERONA.—*Ciudadans* 16, y *Llebre*, 2.—Imposicions al 5 per 100 desde 10 pessetes.—Id. al 3'50 per 100 desde 1 pesseta.—S'admeten los dilluns, dious y dissaptes de 9 á 1 y 'ts diumenges de 10 á 12.

Pera les devolucions los matexos dies y hores.—Se proporcionan gratis prospectes pera 'ls altres detalls.

L'UNIO AGRÍCOLA, INDUSTRIAL Y COMERCIAL.—*Emissió* de 20.000 accions de 125 pessetes una. En les oficinas de la casa de banca J. Llinás y Companyia, queda oberta durant les hores de despatx que la matexa té establertas, la suscripció á les espressades *Accions*, y se proporcionan los prospectes y demás noticias que s'ecessin.

Associació Catalanista de Lleyda

CONVOCATORIA pera 'l certámen que celebrará en la vinenta festa major.

L'Associació Catalanista de Lleyda amadora de les glories de Catalunya, convida á pendre part en la poética festa que celebrará lo dia tretze de Maig d'enguany, (tercer de la Festa Major) á tots los experts trovadors y honorables escriptors d'ahont la nostra llengua es parlada ó coneguda, regintse per lo següent

CARTELL

Lo primer premi d'honor y cortesia, ofrena de l'Associació Catalanista de Lleyda, consistent en la *Flor Natural*, s'adjudicará á la millor composició en vers sobre tema que 's deixa al clar enginy del autor. Qui obtinga aqueix premi, lo deurá ferne present á la dama de sa elecció, la que proclamada *Reyna de la Festa*, entregará desde son seti presidencial tots los altres premis als qui lo hajan merescut.

Un *objecte d'art*, ofrena del Excm. Ajuntament d'aquesta capital, al autor del millor romans, que descriga una festa popular de Lleyda.

Un *cuadro d'assumpto religiós*, ofert per lo Rdm. é lltm. senyor Bisbe de Lleyda Doctor don Joseph Meseguer al millor treball ó memoria dedicada á la antiga Universitat de Lleyda.

Un *album dels papers*, ofrena del Excm. é lltm. senyor Bisbe de Vich Doctor don Joseph Morgades, al qui presente un catálech més complet dels senyors jurisdiccionals de la Vila de Verdú desde al temps de la reconquesta.

Un *objecte d'art*, ofrena de la Exma. Diputació provincial d'aquesta ciutat á la millor narració histórica (en prosa ó vers) del siti de Lleyda en 1647 pel príncep de Condé y anecdota dita dels violins que á éll fa referencia.

Una *ploma d'argent*, regale del Ilustre Colegi d'Advocats al autor de la millor *Monografía d'un juriconsult catalá* preferint al qui haja estudiat en una de les antigues Universitats de Lleyda ó de Cervera.

Una *ploma d'argent*, ofrena del Colegi Médich Quirúrgich d'aquesta capital á la millor biografía del preclar fill de Lleyda doctor don Lluís Roca y Florejachs considerat baix lo doble aspecte de métege y literat.

Un *estutu contenint un joch de nacar propi pera escriptori*, dádiva del Colegi de procuradors á la millor composició en vers que descriga lo siti que sufrí Lleyda per lo Duch d'Orleans l'any 1707.

Una *colecció encuadernada luxosament de les poesies de Mossen Jacinto Verdaguer*, oferta per la Societat Económica d'amichs del país d'aquesta capital al autor de la millor ressenya histórica del siti posat á Lleyda pel general francès, con le d'Harcourt l'any 1646.

Un *objecte d'art*, dádiva de la «Lliga de Catalunya» á la millor descripció d'un episodi históric ocorregut en la comarca de Lleyda, ó en les properes á ella, relatin á algun fet realitat en defensa de les llibertats de la terra.

Un *tinter de bronce esmaltat*, dádiva del «Cassino principal de Lleyda» al autor de la millor ressenya geográfica histórica de pobles d'aquesta provincia desapareguts y causes de sa desaparició.

Una *ploma d'argent*, oferta per la «Soció Catalanista del Circol Recreatiu de Balaguer» á la millor llegenda en vers que narre algun pasatge históric d'aquella ciutat.

Una englatina d' or y argent, ofrena de l' «Associació Catalista de Lleyda» que serà donada al autor de la millor poesia sobre fets històrics ó gestes glorioses de Catalunya. ó sobre usatges ó costums de nostra estimada terra.

Un objecte d' art, regalo del Iltrm. senyor diputat á Corts per Lleyda don Miquel Agelet y Besa. al autor del millor treball en prosa sobre 'l tema «Concepte científich del Regionalisme ¿Es incompatible ab 'l unitat de la nació espanyola? Fets principals realitzats per nostra regió que han contribuït al enaltiment del Estat espanyol.

Un objecte d' art decoratiu, dádiva del Iltrm. senyor diputat á Corts per Solsona don Joan Maluquer y Viladot á la millor biografia d' un dels Bisbes que 'n passades épques, més enaltirent la Diòcesis de Solsona.

Una objecte d' art, ofrena del senyor President d' aquesta «Associació» don Frederich Renyé y Viladot, al autor que, be en prosa, be en vers, descriu ab mes alt esperit catalá y ab major nombre de datos, lo siti y entrada fraternal dels Sometens á Lleyda en 1705, durant la guerra de successió. Y la edició de luxe en dos tomos del poema d'en Damas Calvet, *Mallorca Cristiana*, regalo del mateix senyor pera 'l guanyador del accésit.

Un objecte d' art, ofert per un regionalista, al autor de la millor y mes completa colecció de pensaments ó trossos de discursos que 'n defensa del Regionalisme, hajan estat exposats per diverses notabilitats en ciències, política ó literatura.

Forman lo Jurat calificador, don Joan Permanyer y Ayats, President.—Iltr. doctor don Joseph Antón Brugulat.—don Frederich Renyé y Viladot—don Carles Nadal y Ballester.—don Lluís Prim y Salesa.—don Enrich Arderiu.—don Joan Rovira y Agelet, Secretari.

Podrán concedirse los accesits y mencions honorífiques á las composicions que 'l Jurat cregue acrehedores á aquesta distinció.

Totes les composicions deurán esser inédites y estar escrites en catalá.

Tots los treballs deurán ésser anónims y remesos al domicili del senyor Secretari del Jurat don Joan Rovira y Agelet (Passa de la Constitució, 23 1.º) avans del dia primer de Maig vinent, contenint cada hñ, un plech clos ab lo nom del autor, y en lo sobre escrit, lo titol y lema de sa composició.

Los plechs que contingan lo nom dels autors no premiats, se cremarán al mateix acte de la Festa.

L' Associació Catalanista se reserva per un any la propietat de les obres premiades.

En lo cas probable de rebre altres premis. l' Associació publicarà un cartell extraordinari supletori del present.

Lleyda 10 de Febrer de 1896.—Lo President, Frederich Renyé y Viladot.—Lo Secretari, Joan Rovira y Agelet.

VARIETATS

Los Bóldos

Avuy Espanya es la terra dels Bóldos; á un mateix temps s' observat est fenómeno en lo centre de lo Península y en los extrems de la diagonal que va de Cádiz á Mataró (Catalunya) ¿Quants altres punts d' Espanya haurán experimentat igual raresa? Dich fenomen raresa; no es cosa tan estranya, que assi y allá aixó no 's registra.

Las circunstancias concomitantes d' aquest fenómeno son ben seguidas y ab grans detalls las han explicat eixos dias los diaris; en cal repetir las. Una gran claretat en la admósfera, com la de un potent llum eléctrich, fins á ofuscar la resplandor del Sol, una clarificació, la cayguda d' una pols com cendres y alguns esquerres minerals, oscilacions, sustos, cavilacions, etc. etc., y totalment un fenomeno natural vist avuy aquí y experimentat cent voltas en altres localitats.

¿Qué es un bóldo? Una pedra que cau del Cel: un tros mes ó mes important després de algun asteroide dels molts que existien entre Marte y Júpiter, tant petits, que algunes s' escapen de la observació astronómica. Se diu que son las runas d' algun planeta esgavellat, dels molts que existeixen entre 'ls indicats asteroïdes. Estos en son principi rodan com los demás planetas, pero després de son centre, aixís que entran en la esfera de atracció de la terra, á la llarga oblicuament cauhen sobre ella, en masses generalment no molt grosas, en frecuencia en esmicolats trossos.

Los fenómenos naturals que acompanyan la cayguda d' aquestes bóldos (Metereólitos ó Aerólitos com ne diuhen altres), ja las hem indicat avans, sols debém afegir que si després de la detecció se resolen en pols sembla acabada la cosa, pero si se fraccciona el Bóldo en fragments d' alguna importancia, xiulan com las pedres al atravesar l' ayre. En Madrid s' han presenciats las dos següents:

A un senyor que tot passejant llegia 'l periódich li atravesá un fragment 'l diari que tenia entre mans, y al caurer al sol lo diari rosolá encare bona cosa. Lo recollí de terra calent encara quasi cremaba. La incandescencia del Bóldo al atravesar la atmósfera sols es superficial, no penetra al interior; aquella es produhida á la velocitat extraordinaria que porta (quatre milias per segon de minut) en sa trajectoria, sols comparable á la dels planetas en l' espay estrellat.

Lo fragment recullit pesaba sols 150 grams; en altres llocs s' han registrat fins de 100 kilograms; en Charcas (Méjich) s' en conta un de 780 kilograms y 'l mes gros descobert fins are es de 2.000 kilograms en Santa Catalina (Brazil).

La composició d' aqueixes Bóldos es idéntica als minerals que cria la Terra; 'l ferro en diferents estats, el magnesio. 'l sicllio l' oxígeno, níquel, cromo, aluminio y altres formant combinacions análogas á las del nostre planeta. De manera que la materia de què están formats los astres del firmament y la que constitueix la Terra es la mateixa, fet que comprova l' anàlisis expectral y altres observacions, lo que fan creurer en l' unitat de la materia en la Naturalesa.

La falta de temps nos priva d' entrar en nous detalls, com desitjaríam.

P. ALSIUS.

SECCIÓ LITERARIA

ANAR PER LLANA Y SORTIR ESQUILATS

A mon amic Tomás company de penas y fatigas

¿Te 'n recordas? avuy fá Justos y cabals cinch anys En que, plens de desenganyans Del mon nos vam retirar; Cansats já de fé 'l tronera Y de viurer com ximplets Després d' mil y un bufets Per acabar la carrera; Vam fer la resolució De ser uns bons cristians Visquent com dos hermitans Fent penitencia tu y jo; Deixant los balls, los teatres Los cafés y fins 'ls toros, Es á dir, visquent com moros Ben allunyats d' espectacles; La resolució era dura, Axó ningú ho pot negá Després de tan disfrutá Sense treva ni mesura; Mes, lo deber, s' imposava Y aixis ho havíam de fer Si volíam mes tart ser Lo que un y altre 'ns proposabam; Y aquí de pas jo diré Quín propósit era aquet Passá plasa de Santet A fi de casá 'ls dos bé; Puig com eram uns tronats. Y perdonin la expresió, Creyam aquet 'l milló. Medi per ser demanats Per una pubilla rica D' aquestas qu' abundan poch Sempre y quant no fos un mort Y pogués aná una mica En efecte, així ho vam fer Y 'ls dos nos vam separar, Sabentnos quatre anys estar Del mon sense res saber; Axó sí vam patir molt Y la cosa 's comprén bé, Dexins de tenir que fé Cuatre anys seguits lo mussol Jo fins puch assegurar Que per lo qu' á mi respecta Tots los cabells de la testa Blancs com neu se 'm van tornar Y que encare m' en ressentó Dels fatichs y sufriments que vaig passar certs moments, Ho pots ben creure, no es cuento, Mes arribá per fi 'l jorn Ultim del plasso fixat Y deixant la austeritat Tornárem de nou al mon; Vam llensarnos novament A la vida regalada Creyéu nostre la jugada, Fen prompte un bon casament; Mes ¡ay! que prompte vingué Lo desengany á probarnos. Que varem equivocarnos Alló que 's diu de plé á plé: Puig ni tu ni jo, Tomás Hem pogut trobar pubilla, Y la sort mostrantse pilla Nos deixa ab un pam de nas; Lo sacrifici está vist Que de res nos va servir, Per tot lo qual, t' haig de dir, Que estich molt, moltíssim trist, Y que si Deu no m' envía Ben aviat una pubilla Aquesta gran pesadilla Me matará 'l primer dia Si 't trobas tu en aquest cas, No fassis, Tomás, com jo, Prento ab més resignació Del contrari 't morirás; Y una volta morts serém A la fossa 'ns conduhirán Y tot lo mes que dirán Requiescat in pace—Amén—

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

Dissapte, 22—La Càtedra de S. Pere.
 Diumenge, 23—S. Pere Damiá b. y dr. y sta. Margarida.
 Dilluns, 24—Sta Primitiva mr.
 Dimars, 25—S. Matias ap. y sts. Cessario y Avertano cfs.
 Dimercres, 26—Ntra. Sra. de Guadalupe de Méjich.
 Dijous, 27—S. Leandro arquebisbo de Sevilla.
 Divendres, 28—S. Romá ab. y dr.

QUARANTA HORES.

Avuy comensan en la Santa iglesia Catedral.

SECCIÓ COMERCIAL.

Mercat de Gerona del dia 22 d' Febrer

Especies.	Mesures.	Pesetas
Blat.	QUARTERA DE 80 LITRES.	14'00
Mestall.	»	12'00
Ordi.	»	7'25
Segol.	»	10'0
Civada.	»	6'50
Besses.	»	10'
Mill.	»	11'
Panis.	»	10'50
Blat de moro	»	10'50
Llobins.	»	7'50
Fabes.	»	10'50
Fabó.	»	11'50
Fassols.	»	23'
Monjates.	»	21'50
Ous.	Dotzena.	0'80

COTISACIÓ Y CAMBIS

DIA 11 DE FEBRER DE 1896

EFFECTES PÚBLICS

Interior.—(fi de mes)	00'00
Id. (fi de próxim)	04'45
Exterior.—(fi de mes)	00'05
Id. (fi de próxim)	74'30
Amortisable	79'00
Billets hipotecaris.—Isla de Cuba.—emisió 1886	04'15
» » » » » 1890	02'00

—ACCIONS—

anch Hispano Colonial	00'00
F. C. de Tarragona á Barcelona y Fransa	21'65
» » de Medina, Zamora, Orense á Vigo	10'50
» » del Nort d' Espanya	26'95

—OBLIGACIONES—

F. C. Almansa, Valencia y Tarragona	80'00
» » T. B. y F.—3 por 100	94'25
» » » » —3 por 100	54'75
» » » » —no hipotecadas	91'00
» » Medina, Zamora, Orense á Vigo.—3 por 100	35'15

—CUPONS—

Cubas	benefici	18'00
4 per 100 Exterior		17'50
Interior y amortisable 1.º Enero 1896	dany	00'00

—GIROS—

Franchs.—8 dias vista	19'80
Lliras esterlinas.—90 dias vista	39'20

Telegrama de la casabancaria J. LLINÁS Y C.ª.—Gerona.

GRAN COLMADO DE 'N PERE GELABERT

CIUTADANS 4.—GERONA.

TEMPORADA DE CUARESMA

Se ha rebut en aquest establiment un variat surtit de conservas de peix, hortalisas y fruits al natural. Ademés una varietat de articles propis de la temporada á prens sumament reduits y de primera calitat, especialment formátges de totas clases, género que ant se falsifica avuy die, rebut directament de las milors y mes acreditadas casas de Suiza y Holanda.

Llegitim y superior BACALLÁ D' IRLANDA Y ESCOCIA, SAYTONS (loquerons) exquisit peix de Andalusia. DATILS DEL ELCHE.—MOSCATS DE BARBERIA.

Establiment tipogràfich de Manel Llach.
 Ferrria Vella.—Gerona.

SUCURSAL JUNCOSA

13 Plassa de la Constitució 13,
Gerona

DESPATX CENTRAL
10 FERNANDO VII 10
BARCELONA

Aquesta antiga y tan acreditada casa se dedica unicament al comerç de XACOLATES, SUCRES, CAFÉS y THÉS.

Reb directament los llegítims sucres de la isla de Cuba, els cafés de Puerto-Rico HACIENDA, MARTINICA, MAYAGUEZ, MOCA Y CARACOLILLO de CEYLAN; de aquí el gran consum qu' es fa d' aquets articles.

Aquesta casa torra diariament lo café y se distingeix per la qualitat y puresa d' ell.

Recomana que per obtenir un bon café aromàtic y fort se usin las barrexas en iguals parts del MOCA y PUERTO-RICO, aixís com lo CARACOLILLO y MOCA, evitant sempre que bulli puig que deu ésser una pura infusió.

Gran surtit de THÉ del Nort de Xina y del Japó. Aquesta excelent beguda sols pot obtenirse en las clases ditas ORANGE (Carte Rouge) LIPTON, ORANY PECCO, MENLANGE.

Especialitat en lo SOUCHONCH. Aquesta clase es el mes fort y deu emplearse en menos quantitat de la que generalment se usa; una lliure de THE SOUCHONCH equival a 4 lliures d' altres thés.

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Aygua Minóxima vegetal pera tenyir lo cabell. No te rival en lo món, perquè a més de sos efectes marevellosos, no toca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprenent específic, se ven en dita perruqueria.

24, RAMBLA DE LA LLIBERTAT 24.

GERONA.

Grans rebaxes al engrós.
També s' troba de venda en dit establiment la

TINTURA ABISINIA INSTANTANEA

EDICIÓ DE PROPAGANDA
DEL COMPENDI DE LA

DOCTRINA CATALANISTA

PREMIAT EN LO CONCURS REGIONALISTA

del "CENTRE CATALÀ", de Sabadell

Aprobat per la Junta Permanent de la Unió Catalanista

Tirada 100.000 exemplars

Forma un opúscul de 32 planes en octau, d' esmerada impresió sobre paper satinat y ab cuberta de color.

PREU: 15 céntims.

Les demandes al engrós al Secretari del «Centre Català» de Sabadell.

OBRA NOVA

DELIBERACIONS

DE LA

Primera Assamblea General de Delegats

DE LA

Unió Catalanista

CELEBRADA EN MANRESA EN LO MES DE MARÇ 1892

Aquesta obra, que conté la llista de Delegats de la Assamblea, discursos que en ella s' hi pronunciaren y llegiren, y las bases definitivament aprobadas pera la Constitució regional catalana, se ven al preu de DOS PESETAS en la llibreria de Don Joseph Franquet, carrer de l' Argentaria, Gerona.

NARCÍS GRAU

PERRUQUER

Ofereix los seus serveys al públich. Especialitat en perruques y postissos.

RAMBLA DE LA LLIBERTAT 13, PRINCIPAL

MEDICAMENTS ACREDITATS
RECOMENATS PER LA CIENCIA MÉDICA

Xarop d' Hipofosfats GIMBERNAT

Lo mellor dels tónichs reconstituyens coneguts, desperta la gana, cura l' anèmia, clorosis (colors tristos), malalties medulars, histerisme, insomni; d' efectes sorprenents en les convalecencias: Ampolla 10 rals.

Ví restaurador GIMBERNAT

Probes repetides fetes per distingits facultatius han demostrat qu' era lo «Restaurador» per excelencia, pera combatre l' escrofulisme (tumors frets) raquitisme, caries dels ossos, linfatisme, tisis, debilitats hereditaries ó adquirides, vellesa prematura y totes les malalties quina causa sia la debilitat ó falta de nutrició.

Te un gust agradable, de manera que en comptes de repugnar al malalt, aquest lo pren ab gust. Ampolla 12 rals.

Vi de nou de kola GIMBERNAT

Considerat com aliment poderós d' economia, regulador del cor, estimulador de les funcions digestives y despertador de tot organisme empobrit: Freu 8 rals.

SE VEN AL ENGRÓS

Farmacia del autor Conde del Asalto, 14.—BARCELONA
Al detall en totes les farmacies.

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

Companyia general de segurs sobre la vida establerta a Barcelona

CAPITAL SOCIAL

10.000.000 DE PESSETES

Capitals suscrits fins al 31 Dezembre 1893	87.949.791'98 ptes.
Actiu en idem.	15.337.928'87 »
Sinistres pagats fins a idem.	32.82.316'69 »
Reserves ó fondos de segur a idem.	4.178.675'62 »

Les principals classes de segur son:
Vida entera.—Capital pagador a la mort del assegurat, a la seva dona, fills ó qualsevol altre persona designada anteriorment.

Misto.—Capital pagador al assegurat si viu lo die fixat;

IMPREMTA Y ENQUADERNACIÓ

MANEL LLACH

Ferreria Vella, 5

GERONA

Mercaders (Neu) 12

Impressió de tota clase d' obras, folletos, circulars, sobres, paper comercial, tarjetas, esquelas mortuorias, facturas y demés objectes referents al ram d' Imprempta Assortit de tots los documents y demés objectes pera la Guardia Civil.

Documents pera los Municipis y Jutjats municipals.

Encuadernació de tota clase de llibres per luxosos que sian.

Preus sumament baratos

500 fulls de paper comercial timbrat 5 ptes. | 1000 sobres comercials timbrats 5 ptes.

FERRERIA VELLA, 5---GERONA

ó, immediatament d' ocórrer la seva mort, a la persona designada per ell mateix.

Terme fixo.—Capital pagador en lo die fixat sia al assegurat ó als seus hereus. En cas de mort del assegurat a seba lo pago de les primes.

Aquestos segurs participan en un **50** per **100** dels beneficis de la Companyia.

SEGURS DE CAPITAL APLASSAT

Segurs temporals.—Segurs de sobrevivencia
SEGURS MIXTOS A CAPITAL DOBLAT
Rentas Vitalicioes.

Delegat General a n' aquesta provincia:

Joseph Coderch y Bacó, advocat.—GERONA.

ESTABLIMENT

DE

Don Francisco Sabater

SOMBRERERIA

S' han rebut las últimas novetats pera la próxima temporada; los preus sumament económicos.

CAMISERIA.—SASTRERIA PER NOYS
Especialidad en trajes pera col-legials

3, Rambla d' Alvarez, 3.

FONTBERNAT---Callista

—(Ulls de poll)—

S' ARREGLAN LOS PEUS A DOMICILI
PROGRÉS, 23---Perruqueria.

LA PREVISION

Primera Companyia Espanyola dedicada exclusivament a
SEGURS SOBRE LA VIDA AB PRIMA FIXA

Dormitori de Sant Francesch, 8, principal.—BARCELONA.

Agent a Gerona—BEATAS, 2

D. Narcís Boada y Guytó

FILL DE FRANCISCO VILARDELL Y COMP.
SALT

Molí Fariner

Sistemas AUSTRO-HUNGAR y de MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema se fan las moltas a preus sumament modichs.

SABATERIA

DE

JOSEPH M. VENTÓS

Calsat pera senyors, senyoras y nens.
Especialitat, pera l' que s' encarregui expressament.

ESTABLIMENT Y TALLER

DE

PAU CASSÀ

PINTOR Y EMPAPERADOR

Magnífichs mostruaris de papers pera decorar habitacions desde 25 céntims a 30 pesettes la pessa.

Cremos, motlures, transparents y cuadros

Novetat, bon gust y economia

Gerona.—Baxada del Pont de pedra, 14

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU

del «Centre Catalanista de Gerona y sa Comarca»

Redacció y Administració: Sabateria Vella, núm. 2.-1.ª

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Gerona.	1	peseta	trimestre
Fora.	1'25	id.	id.
Estranger.	1'50	id.	id.

Un numero sol, 10 céntims

En la imprenta de aquest Periódich, se necessita un oficial encuadernador.